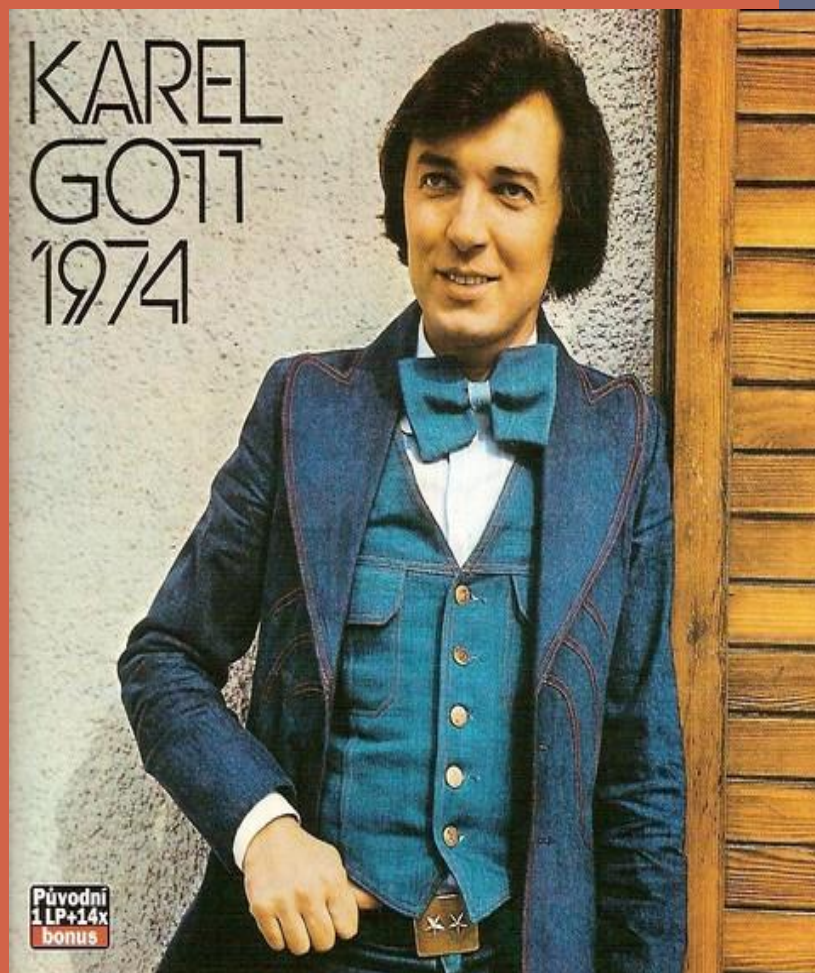

Evropa - 70.+80.+.....léta

Evropa – politické souvislosti

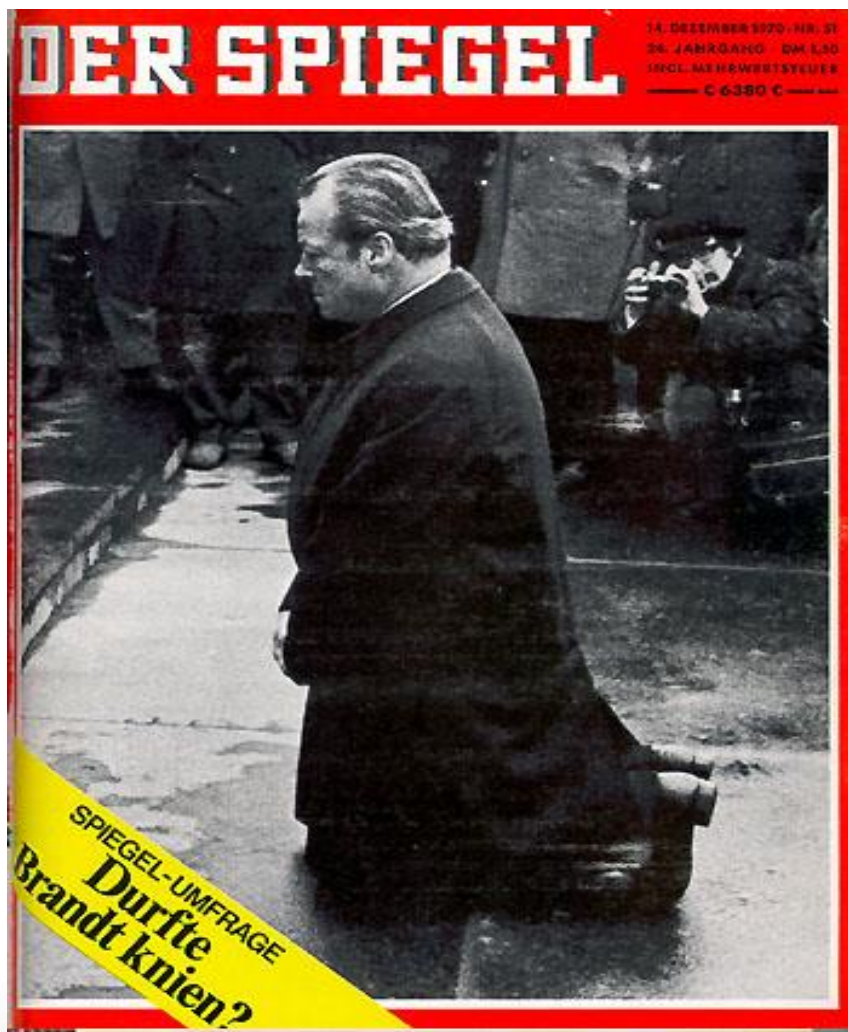

Henry Kissinger

- Období détente – uvolnění vztahů mezi USA a SSSR (jednání o omezení výroby a šíření jaderných zbraní – SALT I-II,
- nové vztahy USA – Čína (USA s Čínou již nejsou zavilými protivníky, ale „partnery v soupeření“)

Evropa-politické souvislosti

- Ostpolitik W. Brandta (1966-1974) – nové vztahy s SSSR – Moskevská smlouva (1970), nové vztahy s Východním blokem (NDR, Polsko, Československo); morálka v politice; důraz na evropskou integraci
- *pokleknutí W. Brandta před památníkem obětí nacistů ve Varšavě („ten, co nemusel, za ty, co měli“)*

Evropa – politické souvislosti

Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě (KBSE) – 1973-75 – důraz na lidská práva v mezinárodní politice

Ropný šok (1973) – nárůst cen ropy, první vážné projevy hospodářské krize, hledání alternativních řešení – evropská naleziště ropy, využití ropy „beze zbytku“, biopaliva, atd.

Pokračující liberalizace autoritativních režimů + tlak evropských demokracií vyústí v 70. letech v jejich pád (Řecko, Španělsko, Portugalsko)

Pokračování roku 68'

Terorismus nástrojem nesmířených

- s tím, že 1967-68 se nepodařilo dosáhnout plně jimi vysněných a mnohdy nerealistických cílů
- Levicový terorismus – RAF, Rudé brigády
- Politický (mezinárodní terorismus) – útok Palestinců na izraelskou olympijskou výpravu v Mnichově 1972;
- únosy letadel (mj. do Entebbe a Mogadiša)
- Nacionalistický terorismus – ETA, IRA,

Většina revoltujících

- postupně se zařadí do běžné společnosti – má děti – a tím i zodpovědnost za jejich uživení a výchovu i právo vychovávat je dle svého, které jim „konzervativci“ mohou odejmout jen obtížně a výjimečně
- Neztratí své ideály a stoupá přírodním působením ke stále vyšším a vlivnějším funkcím postům a většímu majetku.

Pokračování roku 68' - společenské proměny

- Marxismus zůstal intelektuální alternativou kapitalismu, ale SSSR po roce 1968 nechápan jako jeho jediný správný naplňovatel
- Otázka životní prostředí se stává politickým tématem → nástup „Zelených“
- Masová média – televize (MTV), film (Hvězdné války), hudba (ABBA) první soukromé počítače,
- Konzumní společnost a společnost volného času – práce jen 5 dnů v týdnu, delší dovolené, dostatek zboží na trhu a vysoká koupěschopnost obyvatel, přesto výkonnost a v podstatě i výkony západních ekonomik stoupají – je to na dluh vůči budoucnosti?

Sociální zabezpečení: dává pocit jistoty

- 1950 jen v Dánsku, Velké Británii, Švédsku a Norsku zdravotní, úrazové, penzijní a nezaměstnanostní pojištění zahrnovalo přes 70% populace
- 1975 jen v Řecku, Portugalsku a Španělsku zahrnovala zdravotní, úrazové, penzijní a nezaměstnanostní pojištění pod 70 % populace
- Konzervativní obrat – R. Reagan, M. Thatcherová, monetarismus, „hvězdné války“, omezování státních výdajů na sociální výdaje – ale nikdy návrat před rok 1950

Společenské proměny - Feminismus

- ▶ **liberální feminismus** - viz **humanistický feminismus** (muž i žena v sobě nesou obecné lidství nezávislé na pohlaví)
  - ▶ **radikální feminismus** - usiluje je o naprostou rovnost v rodinném a osobním životě
  - ▶ **socialistický feminismus** - rovná práva nemusí mít význam, nejsou-li ženy rovny mužům sociálně
- „**reakční feminismus**“ – viz např. boj islámských žen za šátky

Počty přistěhovalců – od 70. let

- Zatímco v Německu se v letech 1973-83 podařilo snížit počet gastarbeiterů z 2,6 na 1,9 milionu, v roce 1986 už celkový počet cizinců stoupl z necelých 4 milionů na 4,4 milionu, takže dosáhl 7,4% německé populace
- V roce 1986 tvořili emigranti a jejich rodiny ve Francii 6,8%, v Belgii 9,1%, V Lucembursku 26,2% a ve Švýcarsku 14,7%
- Kvůli klesající porodnosti v západoevropských zemích plnily řady mateřských a základních škol převážně děti přistěhovalců pocházející z rozvětvených rodin.
- Nejvíce dětí (3+) chudé (mnohdy přistěhovalci) a bohaté rodiny, příjmově mediální 1-2 děti
- Ursula von der Leyen: David (1987), Sophie (1989), Donata (1992), dvojčata Victoria and Johanna (1994), Egmont (1998) and Gracia (1999)

Počty obyvatel 1913-2013,

v tabulce odhady stavu v roce 2000 z roku 1975

Tab. I. 1: Entwicklung der europäischen Bevölkerung 1913 – 2000^{a)} (in Mio.)

	1913	1920	1930	1940	1950	1960	1970	1980	2000 ^{b)}
Nordeuropa^{c)}	14,6	15,1	16,2	17,2	19,0	20,5	22,1	22,6	22,8
Schweden	5,6	5,8	6,1	6,3	7,0	7,5	8,1	8,3	8,4
Dänemark	2,9	3,0	3,5	3,8	4,3	4,6	4,9	5,1	5,4
Finnland	3,2	3,1	3,4	3,7	4,0	4,4	4,6	4,8	4,6
Norwegen	2,5	2,7	2,8	3,0	3,3	3,6	3,9	4,1	4,4
Westeuropa^{d)}	170,8	170,2	181,0	189,9	175,6	189,8	207,6	212,8	227,0
Deutsches Reich BRD ^{e)}	58,5	59,9	64,7	69,3	–	–	–	–	–
Großbritannien	43,0	43,5	45,7	47,8	50,6	52,5	55,4	55,9	64,1
Frankreich	41,7	39,0	40,8	41,3	41,7	45,7	50,8	53,7	59,6
Niederlande	6,3	6,8	7,8	8,9	10,1	11,5	13,0	14,1	16,0
Belgien	7,7	7,6	8,1	8,4	8,6	9,2	9,7	9,9	10,0
Österreich	6,6	6,4	6,7	6,7	6,9	7,1	7,4	7,5	7,5
Schweiz	3,9	3,9	4,0	4,2	4,7	5,4	6,3	6,4	6,8
Irland	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,8	2,9	3,4	4,3
Osteuropa	86,4	84,4	92,7	102,4	105,9	115,6	125,8	134,4	148,4
Polen	30,7	29,4	31,1	34,9	24,8	29,7	32,6	35,6	38,5
Jugoslawien	12,3	11,7	13,5	15,6	16,3	18,4	20,4	22,3	25,6
Rumänien	16,2	15,9	18,2	20,0	16,3	18,4	20,2	22,2	25,6
DDR ^{f)}	–	–	–	–	18,9	17,9	17,1	16,7	18,2
Tschechoslowakei	13,6	13,5	14,6	15,3	12,4	13,6	14,3	15,3	15,8
Ungarn	7,9	7,9	8,6	9,2	9,3	10,0	10,3	10,7	10,8
Bulgarien	4,9	5,2	5,7	6,3	7,3	7,9	8,5	8,9	9,6
Albanien	0,8	0,8	1,0	1,1	1,2	1,6	2,2	2,7	4,3
Sudeuropa^{g)}	68,8	68,6	77,2	84,9	90,9	97,5	106,9	114,4	128,0
Italien	36,2	35,9	40,7	44,3	46,6	49,4	53,6	57,1	61,4
Spanien	20,3	21,0	23,2	25,5	27,9	30,3	33,8	37,4	45,4
Portugal	6,0	6,4	6,7	7,6	8,4	8,8	9,6	9,9	11,2
Griechenland	6,0	5,0	6,3	7,2	7,6	8,3	8,8	9,6	10,0
Europa insgesamt	340,6	338,3	367,1	394,4	391,7	423,4	462,4	484,2	525,5

^{a)} 1913 – 1940 in den Grenzen von 1923; 1950–2000 in den Grenzen von 1950.

^{b)} Geschätzt.

^{c)} Einschl. Island, Nordseeinseln.

^{d)} Einschl. Monaco, Liechtenstein, Luxemburg.

^{e)} Einschl. Berlin West.

^{f)} Einschl. Berlin Ost.

^{g)} Einschl. Gibraltar, San Marino, Andorra, Malta, Vatikan.

- Německo 2013: 80,55
- Francie 2012: 64,66(62,8)
- Vel. Británie 2012: 63,7
- Itálie: 2011: 59,86
- Španělsko 2013: 46,7
- Belgie: 2011: 11,03
- Nizozemí 2012: 16,73
- Švédsko 2013: 9,573
- Česko 2010: 10,52
- Slovensko 2011: 5,4
- Řecko 2013: 10,82
- Maďarsko 2013: 9,97
- Rakousko 2013: 8,5

Multikulturalismus

- Příslušníci jiných kultur původně přicházejí do západní Evropy jako „Gastarbeiteri“ – již v 50. a 60. letech – 10 mil. cizinců
- Multikulturalismus vzniká až v 70. letech – přistěhovalci zůstávají v Evropě
- Motivy – lepší práce, koloniální minulost, politická a občanská svoboda, bohatství

Sociální postavení přistěhovalců

- Ve snaze ušetřit peníze na auto, podporovat rodinu a polepšit si po návratu domů, neváhali mnozí zahraniční dělníci žít ve slumech
- Ve Francii na okraji velkých měst rychle rostly chudinské čtvrti, obývané těmito přistěhovalci
- Zatímco Italy a Řeky společnost vesměs akceptovala, Turky a Araby, kteří pro svou výlučnost zůstali stranu, neakceptovala
- Arabští přistěhovalci v současnosti trpí/způsobují potíže nejvíce, protože společnost se bojí terorismu a muslimského fundamentalismu (začarovaný kruh?)

Přístup politického vedení

- Vlády západních zemí zavedly řadu programů, které měly urychlit integraci těch přistěhovalců, kteří chtěli v západní Evropě zůstat
- V 70. a 80. letech vyčlenily fondy na jazykové kurzy, na zlepšení bydlení cizinců i na jejich kulturní asimilaci
- Německo zrušilo kvóty stanovující počet cizinců žijících v městských aglomeracích a snížilo dobu nutnou k získání povolení k trvalému pobytu z deseti na osm let.
- Švédsko v roce 1978 přiznalo cizincům volební právo v komunálních a regionálních volbách
- Zhodnocení výsledků: nejednoznačný neúspěch, neúplný úspěch

Dnešní problémy

- Technický pokrok, hospodářský pokles 70. let a nedostatek vzdělání a kvalifikace přistěhovalců vedly k velkým rozdílům v míře nezaměstnanosti:
- počátkem roku 1994 bylo v Nizozemí bez práce 35% Turků a 42% Maročanů v porovnání se 7% Holanďany
- Přistěhovalci - kriminální delikty, drogy, sociální problémy - nízká vzdělanost, špatná integrace do většinové společnosti, přetrvání vlastních kulturních vzorců
- Mnozí příslušníci obou stran pak nalézají východisko v neintegraci – resp. nepodporování integrace (stanovením obtížně zvládnutelných překážek/odmítnutím vůbec o to usilovat)

Multikulturalismus – základní přístupy

- Liberální - větší důraz kladen na individualitu jednotlivce - může svobodně zvolit objekt své identifikace a snažit se o realizaci svých individuálních zájmů; stát je minimalizován
- Multikulturní - vychází z předpokladu různosti kultur a kolektivních identit a jejich plurality v dnešní společnosti + konstatuje, že pro identitu jedince je klíčová příslušnost k nějaké skupině či kultuře; tuto kulturní pluralitu považují multikulturalisté za přínosnou a hodnou podpory celé společnosti, resp. státu
- Potíže – např. státní svátky (velikonoce, vánoce/ chanuka, jom kippur/mirádž, hidžra)

Základní multikulturní modely

- **Nizozemí:** v rámci tzv. menšinové politiky (80.léta) přistoupila k masovému dotování kulturních aktivit organizací menšinových skupin – podporuje náboženskou svobodu – mešity, modlitebny; vzdělání – školy v mateřském jazyce; kulturní život – např. muslimské rozhlasové stanice, muslimská řeznictví nebo hřbitovy.
- **Francie:** umožňuje přijetí, pokud příchozí přijme základy francouzské kultury (politické); vyžaduje základní identifikaci s politickým uspořádáním a tradicemi hostitelské země- viz šátky; ve škole se nevyučuje náboženství, zákaz náboženských symbolů; velmi úspěšná integrace v oblasti sportu a kultury – hlavním symbolem francouzský tým fotbal. mistrů světa 1998; rozdíl mezi přístupem státu a společnosti – zatímco stát považuje přistěhovalce a jejich potomky za plnoprávné Francouze, ve společnosti značná diskriminace (přístup ke vzdělání, zaměstnání; průzkumy veřejného mínění ukazují, že mnozí příslušníci většinové společnosti preferují soužití s vzhledově „opravdovými“ Francouzi, než s vzhledově „nepravými“ Francouzi)

Multikulturní výchova a politická korektnost

- odstranit negativní předsudky u většinové populace nebo zabránit jejich vzniku
- vyrovnat šance dětí přistěhovalců na uplatnění v hostitelské společnosti
- Otázka vzdělání: vyváženost učebnic – aby nevytvářely dojem, že normální je žít v Evropě a být bílý
- Vytváření multikulturní paměti - viz např. dějiny Romů, dějiny žen
- Smíšení třídy – rušení zvláštních tříd
- Význam mediální oblasti

**Politická korektnost – kde jsou její hranice a kdo je určí.
Kde je hranice multikulturnosti a kdo je určí?**

Multikulturalismus a hranice jeho

- Slavná italská novinářka Oriana Fallaciová na adresu politicky korektních napsala: *„Když řeknete, co si myslíte o Vatikánu, katolické církvi, papeži, Panně Marii, Ježíši Kristu nebo o svatých, nikdo si nedovolí sáhnout na vaši „svobodu projevu a přesvědčení“. Ale když uděláte totéž s islámem, koránem, prorokem Mohamedem nebo některým synem Alláhovým, označí vás za xenofobního rouhače, jenž se dopustil rasové diskriminace. Když nakopete zadek Číňanovi, Norovi nebo Eskymákovi, který na vás zasyčel něco sprostého, nic se nestane. Naopak, ještě vás pochválí: dobrá práce, patří mu to. Pokud ovšem za stejných okolností nakopete zadek Alžířanovi, Maročanovi, Nigerijci nebo Súdánci, tak vás zlynčují.“*
- Je to kulturní či sociální problém?
- Kdo by se měl přizpůsobit?
- Individuum versus společnost – existují tedy nějaké evropské kulturní hodnoty?
  - Jaké jsou a do jaké míry a jakými způsoby vynucovat jejich dodržování? (např. v antisemitismu lze nalézt antimultikulturní postoje a požadované vzorce chování)
- Kdo by to měl platit?
- Existují univerzální lidská práva?
- obrat od multikulturní integrace skupin k občanské integraci jednotlivců je řešením?
- Jakou cestou by se měla vydat Česká republika?
  - Máme možnost a povinnost navázat na nějaké středoevropské tradice a zkušenosti?

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons
Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

